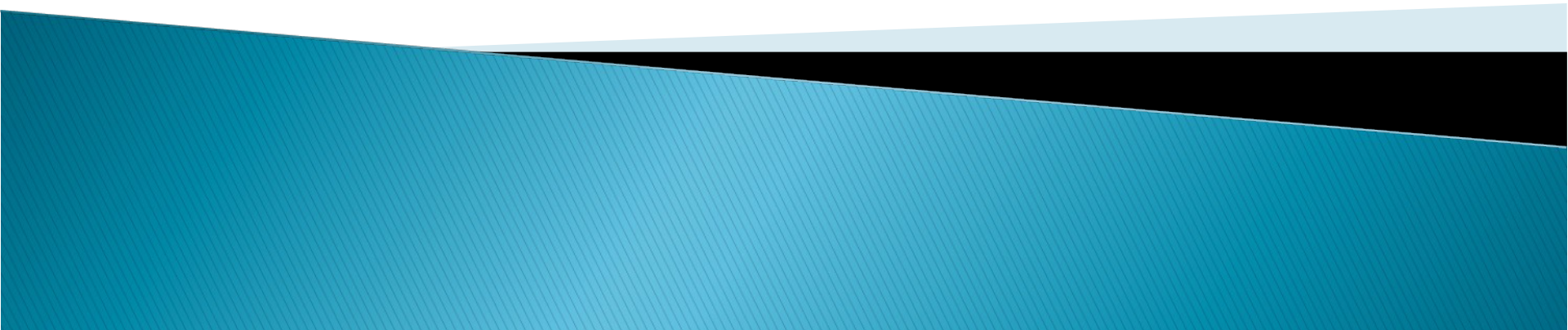

ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

- ▶ Οι Μαθησιακές Δυσκολίες είναι ένα θέμα το οποίο έχει απασχολήσει ιδιαίτερα την επιστημονική εκπαιδευτική κοινότητα περίπου τα τελευταία 40 χρόνια.
- ▶ Οι ερευνητές προσπαθώντας να ορίσουν το περιεχόμενο αυτού του όρου έχουν εντοπίσει κάποια **κοινά χαρακτηριστικά** στους μαθητές με Μαθησιακές Δυσκολίες.
- ▶ Τα χαρακτηριστικά αυτά αφορούν τόσο την **επίδοσή τους στο σχολείο** (γνωστικά χαρακτηριστικά) όσο και τη **συμπεριφορά** τους στο σχολείο αλλά και έξω από αυτό (κοινωνικο-συναισθηματικά χαρακτηριστικά).

- ▶ Όσον αφορά την επίδοση των μαθητών με Μαθησιακές Δυσκολίες στο σχολείο, οι περισσότεροι ερευνητές έχουν ασχοληθεί με τις δυσκολίες που αυτοί οι μαθητές αντιμετωπίζουν στην **ανάγνωση και τη γραφή**.
- ▶ Οι δυσκολίες τους έχουν μελετηθεί λεπτομερώς, πάνω σ' αυτές έχει προταθεί πληθώρα **εκπαιδευτικών στρατηγικών παρέμβασης** και η αποτελεσματικότητά αρκετών από αυτές έχει αξιολογηθεί σε διάφορες έρευνες.

- ▶ Οι μαθητές με μαθησιακές διαταραχές είναι αυτοί που εκδηλώνουν μία σημαντική **εκπαιδευτική ασυμφωνία** ανάμεσα στο εκτιμώμενο νοητικό τους δυναμικό και στην πραγματική τους παρουσίαση
- ▶ Αυτή η ασυμφωνία σχετίζεται με βασικές **διαταραχές στη μαθησιακή διαδικασία**, οι οποίες πιθανώς να συνοδεύονται από δυσλειτουργία του κεντρικού νευρικού συστήματος
- ▶ **Προσοχή:** δεν **είναι δευτερεύουσες** στη γενικευμένη νοητική καθυστέρηση, στην εκπαιδευτική και πολιτισμική αποστέρηση, στις διαταραχές της συμπεριφοράς ή στην απώλεια των αισθήσεων.

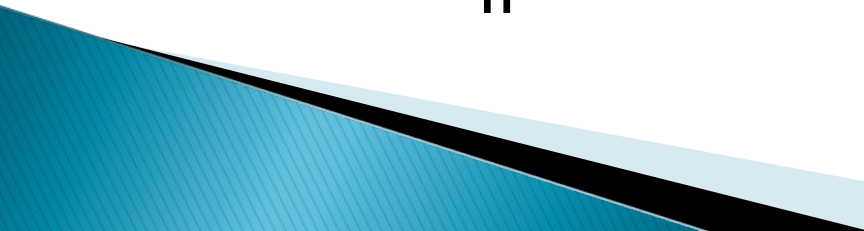
- ▶ Σύμφωνα με τον ορισμό της **IDEA** οι *μαθητές με ειδικές μαθησιακές δυσκολίες είναι εκείνοι που παρουσιάζουν διαταραχή σε μία ή περισσότερες από τις βασικές ψυχολογικές λειτουργίες που περιλαμβάνονται στην κατανόηση ή στη χρήση προφορικού ή γραπτού λόγου.*
- ▶ Αυτές οι διαταραχές μπορεί να εκδηλωθούν ως ατελής ικανότητα ακρόασης, σκέψης, ομιλίας, ανάγνωσης, γραφής, συλλαβισμού ή εκτέλεσης μαθηματικών πράξεων

- ▶ Οι διαφορετικοί ορισμοί που υπάρχουν εξυπηρετούν διάφορους σκοπούς, όπως την αναγνώριση, την αξιολόγηση, τη διδασκαλία και την έρευνα.
- ▶ Έτσι, αντί να προσπαθούμε να εντάξουμε τα ποικίλα χαρακτηριστικά των μαθησιακών δυσκολιών σε έναν και μόνο ορισμό, θα ήταν καλύτερα να αναγνωρίζεται ότι αυτά τα χαρακτηριστικά **αντανεκλούν διαφορετικούς τύπους των μαθησιακών δυσκολιών.**

- ▶ Υπάρχουν ενδο-ατομικές διαφορές στη μάθηση
- ▶ Αυτό σημαίνει ότι ο κάθε μαθητής με Μ.Δ. παρουσιάζει διαφορετικού τύπου προβλήματα στη μάθηση (δυσκολία στην απόκτηση της ομιλίας και του προφορικού λόγου, στην ανάγνωση ή στα μαθηματικά ή στη γραφή, στη γραπτή έκφραση, στη σκέψη, κ.α.)
- ▶ Αυτό το στοιχείο διαφοροποιεί τις Μ.Δ. από τη νοητική καθυστέρηση. Στη νοητική καθυστέρηση αναμένεται χαμηλή επίδοση σε ένα ευρύ φάσμα ακαδημαϊκών περιοχών.

- ▶ Κοινό στοιχείο είναι η **συνύπαρξη δύο ή παραπάνω προβλημάτων.**
- ▶ Μπορεί ένας μαθητής να μειονεκτεί σε παραπάνω από μία γνωστικές περιοχές.
- ▶ Για παράδειγμα, ένας μαθητής με μαθησιακές δυσκολίες μπορεί να παρουσιάζει πρόβλημα και στη ανάγνωση και στα μαθηματικά.
- ▶ Οι μαθησιακές δυσκολίες μπορεί να συνυπάρχουν με άλλες μειονεκτικές καταστάσεις, αλλά δεν είναι το άμεσο αποτέλεσμα αυτών των καταστάσεων.

**Μαθητές με Μ.Δ.
Τα χαρακτηριστικά και οι ανάγκες
τους**

- ▶ Έχει επικρατήσει να ομαδοποιούμε τους μαθητές με βάση τη χαμηλή τους επίδοση, το Μ.Ο. επίδοσης, τους δείκτες 'εφυΐας' ή σε συνδυασμό των πιο πάνω.
 - ▶ Σε όσους βρίσκονται κάτω από το Μ.Ο. δίνουμε χαρακτηρισμούς, όπως:
 - i. Μαθητές χαμηλών επιδόσεων
 - ii. Αδύνατοι μαθητές
 - iii. Αποτυχόντες μαθητές
 - iv. Εκπαιδευτικά μειονεκτούντες
 - v. Πολιτισμικά αποστερημένοι
 - vi. Συναισθηματικά διαταραγμένοι
-

- ▶ Σε όλες αυτές τις περιπτώσεις συνήθως *υπεύθυνος θεωρείται ο μαθητής*
- ▶ Σχεδόν ποτέ δεν αναφερόμαστε σε μια κακή διδασκαλία
- ▶ Σε ελλείψεις της υλικοτεχνικής υποδομής
- ▶ Στον ίδιο τον εκπαιδευτικό
- ▶ Δεν λαμβάνουμε υπόψη ότι και ο μαθητής με χαμηλές επιδόσεις έχει *ανάγκες, ενδιαφέροντα και δικαιώματα*, όπως κάθε μαθητής

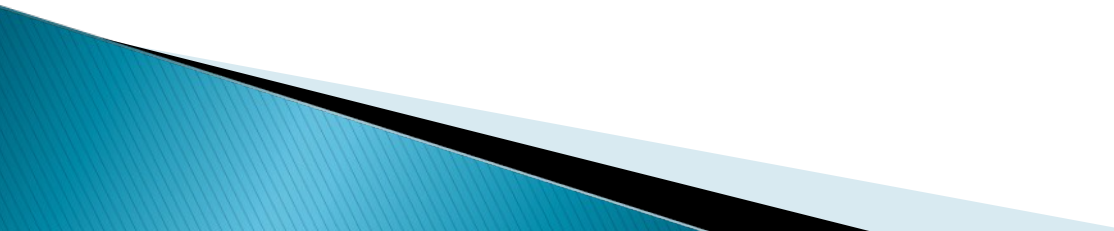
Τι μπορεί να 'κρύβεται' πίσω από ένα μαθητή με χαμηλή αυτοεικόνα:

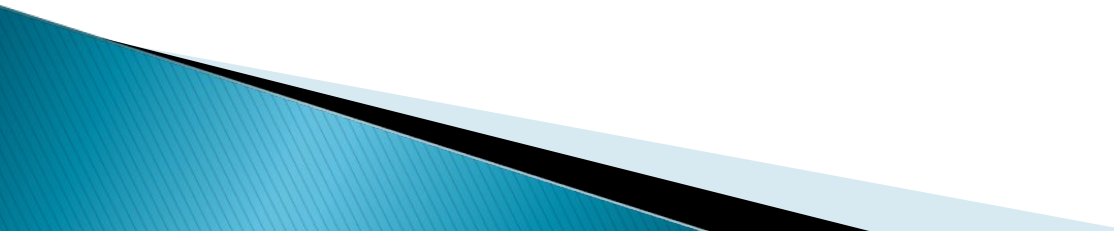
- ▶ Σειρά από προηγούμενες αρνητικές εμπειρίες και απογοητεύσεις.
- ▶ Αυταρχικοί γονείς.
- ▶ Συγκρίσεις (αρνητικές) στο χώρο του σπιτιού ή του σχολείου.
- ▶ Υπερπροστασία.
- ▶ Ατομικές ιδιαιτερότητες (φυσικές, κοινωνικές ή στο χαρακτήρα του) σε συνδυασμό με τα πιο πάνω.

Πως συμπεριφέρεται ή 'αμύνεται' στην τάξη ένας τέτοιος μαθητής;

- ▶ Αναπτύσσει αντισταθμίσεις, καλλιεργεί και προβάλλει κάτι άλλο στο οποίο είναι καλός.
- ▶ Προβάλλεται στην ομάδα του με κάτι που οι άλλοι θεωρούν ως 'σπουδαίο' (έστω και αν δεν είναι κοινωνικά αποδεκτό).
- ▶ Προσπαθεί να κρύψει το πρόβλημα (δεν θέλω! όχι δεν μπορώ).
- ▶ Προσβάλλει τον εκπαιδευτικό αν αυτόν θεωρεί ως αιτία ή 'φορέα' του προβλήματος.
- ▶ Προβάλλει έντονα την αδυναμία του επιζητώντας 'οίκτο' ή απαλλαγή (εγκαταλείπει κάθε προσπάθεια).

Μαθητές με ενδείξεις μειωμένων νοητικών ικανοτήτων

- ❑ Περιορισμένο λεξιλόγιο και καθυστέρηση στη χρήση του λόγου
 - ❑ Αδυναμία χρήσης αφηρημένων συμβόλων
 - ❑ Περιορισμένη ικανότητα κατανόησης του γραπτού και προφορικού λόγου
 - ❑ Περιορισμένη ικανότητα δημιουργίας νοητικών σχήματα πληροφοριών, εννοιών ή σχέσεων
-

- ❑ Περιορισμένη ικανότητα ταξινόμησης ή ομαδοποίησης γεγονότων
 - ❑ Περιορισμένη αντίληψη της σχέσης αιτίου-αποτελέσματος
 - ❑ Περιορισμένη ικανότητα γενίκευσης, ανάλυσης, επίλυσης αφηρημένων λεκτικών προβλημάτων
 - ❑ Δυσκολία συγκράτησης στη σκέψη τους μιας σειράς συλλογισμών.
-

- ▶ Δεν είναι δεδομένο ότι όλα τα παιδιά μεταβαίνουν ταυτόχρονα ή στο ίδιο χρονικό πλαίσιο από την μια κατάσταση στην άλλη.
- ▶ Η **ικανότητα μετάβασης** από το συγκεκριμένο στο αφηρημένο, από τη διαχείριση υλικών στη διαχείριση συμβόλων, η επικοινωνία με βάση μόνο έννοιες και συλλογισμούς, **μπορεί να αργήσει για πολλούς μαθητές.**
- ▶ Αυτοί θα χρειαστούν **ιδιαίτερες μεθόδους**, τεχνικές και μέσα σε σχέση με τους συνομηλίκους τους, για να προοδεύσουν.
- ▶ Μαθητές που έχουν προτίμηση σε άντληση πληροφοριών από το φυσικό περιβάλλον τους μέσω δράσεων, έχουν την τάση να εκδηλώνουν τα συναισθήματά τους ή τις σκέψεις τους επίσης με δράσεις.

Χαρακτηριστικά αυτών των μαθητών

- ▶ Κτυπούν το μολύβι τους
- ▶ Κτυπούν νευρικά-ρυθμικά τα πόδια τους στο πάτωμα
- ▶ Τακτοποιούν διαρκώς τα βιβλία τους
- ▶ Τσαλακώνουν και σκίζουν χαρτιά
- ▶ Συνομιλούν συνέχεια ψιθυριστά με τους διπλανούς τους
- ▶ Μιλούν μόνοι τους
- ▶ Βγαίνουν συχνά από την τάξη
- ▶ Έχουν νευρικά ξεσπάσματα
- ▶ Προκαλούν καβγάδες

Όταν ο εκπαιδευτικός προσπαθεί να σταματήσει ή να περιορίσει μια τέτοια συμπεριφορά, προκαλούνται ανεπιθύμητες εκδηλώσεις από τους μαθητές όπως:

- ▶ επιθετικότητα,
- ▶ σκυθρωπότητα,
- ▶ απόσυρση από το μάθημα,
- ▶ ονειροπόληση.

Κάθε μια από τις εκδηλώσεις αυτές καταστρέφει **το κλίμα της τάξης** και κάνει τη μαθησιακή διαδικασία πιο δύσκολη.

Μαθητές που μαθαίνουν «πιο αργά»

- Μερικοί μαθητές χρειάζονται **περισσότερο χρόνο** σε σχέση με τους υπόλοιπους για να μελετήσουν και να μάθουν κάτι
- Ορισμένα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας συντελούν στο να δαπανούν περισσότερο χρόνο σε σχέση με τους συμμαθητές τους, όταν εμπλέκονται σε διάφορες μαθησιακές διαδικασίες, όπως:

- ❖ Είναι **υπερβολικά προσεκτικοί**, λεπτολόγοι, επιφυλακτικοί
- ❖ Δεν προβαίνουν εύκολα σε **γενικεύσεις**
- ❖ Δεν δέχονται μια πρόταση ή δεν κατανοούν μια έννοια **χωρίς** ένα πρακτικό παράδειγμα ή μια δική τους **‘δοκιμή’**
- ❖ Έχουν **‘μονοδιάστατη σκέψη’** με περιορισμένη ευρύτητα και προσαρμοστικότητα
- ❖ Δεν υιοθετούν εύκολα **άλλα πλαίσια αναφοράς**, πέρα από το δικό τους

- ❖ Το εκπαιδευτικό σύστημα εκτιμά (και αμοιβεί) **την ταχύτητα στην απάντηση**, πράγμα στο οποίο οι πιο πάνω μαθητές, λόγω των ιδιαιτεροτήτων τους στο μαθησιακό τους τύπο, μειονεκτούν.
- ❖ Υπάρχουν ενδείξεις ότι οι εκπαιδευτικοί περιμένουν τους αργούς ή αδύνατους μαθητές λιγότερο χρόνο για να απαντήσουν σε σχέση με τους υπόλοιπους!

- ❖ Οι ίδιοι οι μαθητές έχουν παρατηρήσει ότι η προσπάθειά τους να είναι πιο γρήγοροι στις δραστηριότητές τους αυξάνει την πιθανότητα να κάνουν λάθη και ενεργοποιούν δραστηριότητες οι οποίες βλάπτουν την αυτοεικόνα τους.
- ❖ Έτσι εμμένουν στις συνήθειές τους και παραμένουν αργοί μαθητές!

Κοινωνικο-συναισθηματικά χαρακτηριστικά

- ▶ Η φιλία και η κοινωνική αποδοχή είναι πρωτεύουσας σημασίας, όμως **τα προβλήματα στις κοινωνικές δεξιότητες θέτουν εμπόδιο** στους μαθητές με Μ.Δ.
- ▶ Εκδηλώνουν κοινωνική αδεξιότητα και αντιμετωπίζουν **δυσκολία στη σύναψη και διατήρηση των φιλικών σχέσεων.**
- ▶ Το κοινωνικο-συναισθηματικά προβλήματα **είναι πιο ενοχλητικά** για τους ίδιους, από ότι τα ακαδημαϊκά.
- ▶ Η συσσώρευση της αποτυχίας, η χαμηλή αυτο-εκτίμηση, η ανεπαρκής κοινωνική αποδοχή και η διασπαστική και δυσπροσάρμοστη συμπεριφορά **αφήνουν τα ίχνη τους** στους μαθητές με Μ.Δ.

- ▶ Το θέμα της **κοινωνικής αποδοχής** των μαθητών με Μ.Δ. από τους συνομηλίκους τους έχει διερευνηθεί αρκετά.
- ▶ Έρευνες με κοινωνιογράμματα έχουν δείξει ότι συχνά **απομονώνονται** κοινωνικά από τους συμμαθητές τους καθώς οι τελευταίοι δεν δέχονται
- ▶ Έρευνες δείχνουν ότι το **25-30%** των μαθητών με μαθησιακές δυσκολίες αντιμετωπίζουν την **απόρριψη** από τους συμμαθητές
- ▶ Μαθητές χωρίς μαθησιακές δυσκολίες σε ποσοστό 12-21% είναι δημοφιλείς στην τάξη τους, ενώ για τους μαθητές με μαθησιακές δυσκολίες είναι μόνο το 6%

- ▶ Η **κοινωνική απομόνωση** των μαθητών με μαθησιακές δυσκολίες μπορεί να οδηγήσει σε προβλήματα στην αυτο-αντίληψη ή σε γενικότερη δυστυχία
- ▶ Να επηρεάσει **αρνητικά** την ακαδημαϊκή τους **επίδοση**, εφόσον δεν επιλέγονται στις ομαδικές δραστηριότητες
- ▶ Οδηγούνται συχνότερα στην **εγκατάλειψη** του σχολείου
- ▶ Παρουσιάζουν λιγότερη κοινωνική **αλληλεπίδραση** από ότι οι συνομήλικοί τους
- ▶ Σπάνια κάνουν το πρώτο βήμα για την κοινωνική αλληλεπίδραση, δεν είναι ιδιαίτερα ευγενικοί ούτε συνεργάσιμοι

- ▶ Δεν είναι ικανοί στη **χρήση της γλώσσας** σε κοινωνικές περιστάσεις
- ▶ **Δεν είναι ευαίσθητοι** απέναντι στα κοινωνικά πρότυπα
- ▶ Δεν μπορούν **να προσαρμοστούν** στις διάφορες κοινωνικές καταστάσεις επιδεικνύοντας **ακατάλληλη συμπεριφορά**
- ▶ Ενώ **έχουν τις ίδιες γνώσεις** με τους συμμαθητές τους σχετικά με το πώς πρέπει να συμπεριφέρονται σε κάθε κοινωνική περίπτωση, γι' αυτό **αποτυγχάνουν** να λειτουργήσουν με το σωστό τρόπο **αυθόρμητα**

- ▶ Η **κοινωνική τους ανάπτυξη** εμποδίζεται από την έλλειψη ικανότητας ερμηνείας των *μη-γλωσσικών μηνυμάτων*
- ▶ Δυσκολεύονται ιδιαίτερα στην *αντίληψη και ερμηνεία των συναισθηματικών εκφράσεων* όταν οι νύξεις δίνονται οπτικά και κυρίως όταν οι νύξεις είναι ακουστικές
- ▶ Τείνουν να είναι **μόνοι τους** και να έχουν λίγες αμοιβαίες φιλίες
- ▶ Δηλώνουν ότι έχουν λιγότερους φίλους από ότι οι συνομήλικοί τους
- ▶ Επιλέγουν για **φίλους** μαθητές **ίδιου επιπέδου** με αυτούς και στα παιχνίδια διαλέγουν μαθητές **μικρότερης ηλικίας**

- ▶ Έχουν χαμηλότερη αυτο-αντίληψη η οποία είναι αποτέλεσμα της συσσώρευσης αποτυχίας και ματαιώσης, των αυξημένων απαιτήσεων σχετικά με τη σχολική επίδοση και της ανάγκη για μελλοντικό σχεδιασμό και προετοιμασία για την ενήλικη ζωή
- ▶ Συχνά παρουσιάζονται παθητικοί και εξαρτώμενοι από τους άλλους, δηλώνουν αβοήθητοι
- ▶ μφανίζονται να έχουν χαμηλή αυτοπεποίθηση σχετικά με ακαδημαϊκά αλλά και κοινωνικά θέματα και έχουν έντονο αίσθημα προσωπικής απαξίωσης και κατωτερότητας

- ▶ **Είδη ειδικών μαθησιακών δυσκολιών**
- ▶ **Χαρακτηριστικά**

Διαταραχή της Ανάγνωσης

- ▶ Η αναγνωστική δυσκολία αφορά περίπου το 4-10% των παιδιών με συνήθως φυσιολογική νοημοσύνη χωρίς προβλήματα όρασης ή συναισθηματικές διαταραχές και με επαρκές σχολικό περιβάλλον.
- ▶ Μπορεί να παρουσιάζεται και σε παιδιά με νοητική στέρηση, διάχυτη αναπτυξιακή υστέρηση αλλά και πολιτισμική αποστέρηση.
- ▶ Η ανάγνωση είναι συνήθως προβληματική, αργή και διακεκομμένη.
- ▶ Συχνά υπάρχει αντικατάσταση λέξεων ή παρόμοιων γραμμάτων (πλένω-πλέγω), αντιστροφή (τα -ατ), πρόσθεση ή παραλείψεις συλλαβών ή/και λέξεων και συντακτικά λάθη.
- ▶ Η κατανόηση του κειμένου είναι ελλιπής.

Διαταραχή της Γραπτής Έκφρασης- Δυσγραφία:

- ▶ Η δυσκολία στη γραπτή έκφραση εμφανίζεται με πολλές μορφές.
- ▶ Η γραφή είναι συνήθως δυσανάγνωστη, ασταθής και ασυνεχής. Άλλοτε μπορεί να είναι μεν κατανοητή αλλά με πολύ μικρούς χαρακτήρες και πολύ αργή ενώ το παιδί εμφανίζεται να μην είναι σίγουρο για την χρήση αριστερού ή δεξιού χεριού, να είναι αμφιδέξιο ή να γράφει κατοπτρικά και υπάρχει δυσκολία στην οργάνωση.
- ▶ Επηρεάζει εμφανώς τη δυνατότητα έκφρασης του ατόμου αφού η διαδικασία γραφής απαιτεί μεγάλη προσοχή χρόνο και ενέργεια ξεχνώντας τι ήθελε να γράψει.

3. Διαταραχή των Αριθμητικών ικανοτήτων Δυσαριθμησία

- ▶ Αν και η νοημοσύνη είναι φυσιολογική και το σχολικό περιβάλλον επαρκές, υπάρχει μεγάλη δυσκολία στην επίλυση προβλημάτων, στη διενέργεια των βασικών μαθηματικών πράξεων (πρόσθεση, αφαίρεση, πολλαπλασιασμός, διαίρεση) και δυσκολία στην αναγνώριση των μαθηματικών συμβόλων.
- ▶ Μπορεί επίσης να υπάρχει δυσκολία στην αντίληψη εννοιών όπως ποσότητας, ταξινόμησης και ομαδοποίησης αλλά και κατανόησης του συστήματος αρίθμησης και του μηδενός.
- ▶ Παρατηρείται επίσης συχνά ανικανότητα κατανόησης χάρτη και παραστάσεων λόγω της αδυναμίας αντίληψης οπτικών συμβόλων.

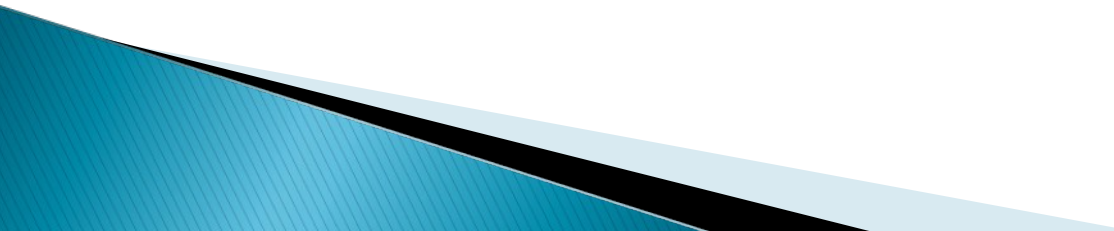
5. Δυσλεξία

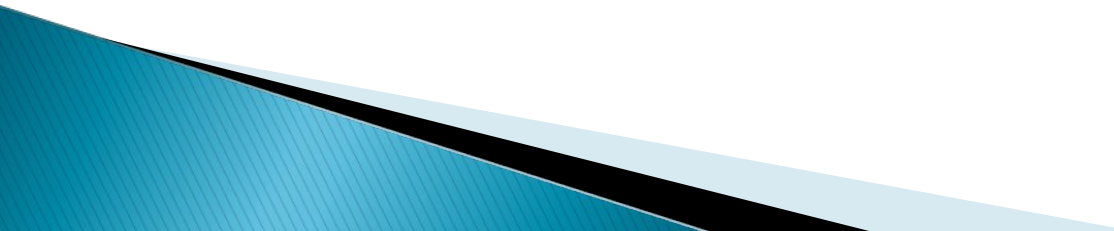
- ▶ Αναφέρεται συνήθως στην συνύπαρξη διαταραχών της Ανάγνωσης και του Γραπτού λόγου σε επίπεδο χαμηλότερο της πραγματικής του ηλικίας παρά την φυσιολογική νοητική ικανότητα και το επαρκές σχολικό περιβάλλον ενώ ο προφορικός λόγος και η άρθρωση είναι φυσιολογικά εκτός και αν συνυπάρχει και άλλη αναπτυξιακή διαταραχή.
- ▶ Παρουσιάζεται περίπου στο 3% του πληθυσμού και οφείλεται σε διαταραχές των νευρικών κυττάρων κατά την εμβρυογένεση με αποτέλεσμα την δυσκολία επεξεργασίας και αποδικοποίησης γραπτών πληροφοριών.

- ▶ Αναφερόμαστε σε παιδιά που ήδη είναι σε σχολική ηλικία αν και τα τελευταία δεδομένα προτείνουν και κριτήρια για παιδιά προσχολικής ηλικίας.
- ▶ Τα χαρακτηριστικά **κυρίως στην ανάγνωση** και λιγότερο στην γραφή είναι:
 - ❖ η διστακτική και επίπονη ανάγνωση,
 - ❖ η αναστροφή, επανάληψη ή πρόσθεση γραμμάτων και συλλαβών,
 - ❖ σύγχυση παρόμοιων οπτικά γραμμάτων όπως «α» με «ο» ή «β» με «δ», ή παρόμοιων ακουστικά γραμμάτων όπως «β» με «φ»,
 - ❖ παράλειψη μικρών λέξεων

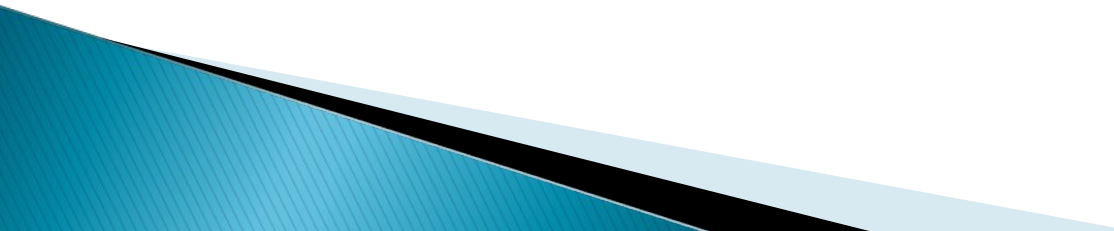
- ❖ δυσκολία ανάγνωσης μεγάλων λέξεων,
- ❖ μονότονη φωνή,
- ❖ ελλιπής κατανόηση κειμένου,
- ❖ καθρεπτική γραφή,
- ❖ αναστροφή γραμμάτων όπως το «ε» με το «3»
- ❖ Πολλές φορές φαίνεται να συμπληρώνουν το κείμενο με παραπλήσιες φωνητικά ή νοηματικά λέξεις.
- ❖ Μπορεί να συνδυάζεται με δυσγραφία, δυσαριθμησία, υπερκινητικότητα/διάσπαση προσοχής, αδεξιότητα και έλλειψη οργάνωσης.

A. Γλώσσα και Μαθηματικά

- ❖ αποφεύγει να διαβάσει και να γράψει
 - ❖ συχνά διαβάζει λάθος τις γραπτές πληροφορίες
 - ❖ δυσκολεύεται να κάνει περίληψη
 - ❖ δυσκολεύεται να αναδιηγηθεί με την ορθή σειρά μια ιστορία
 - ❖ έχει φτωχή κατανόηση του γραπτού λόγου
 - ❖ δυσκολεύεται να καταλάβει το γραπτό λόγο σε όλα τα μαθήματα
-

- ❖ κάνει πολλά λάθη στην ορθογραφία
 - ❖ δυσκολεύεται στις αφηρημένες έννοιες
 - ❖ παράγει πολύ φτωχό γραπτό λόγο
 - ❖ δυσκολεύεται στην εκμάθηση ξένης γλώσσας
 - ❖ δυσκολεύεται στην κατανόηση της θεσιακής αξίας των ψηφίων
 - ❖ δυσκολεύεται στην εφαρμογή των βασικών μαθηματικών γνώσεων.
-

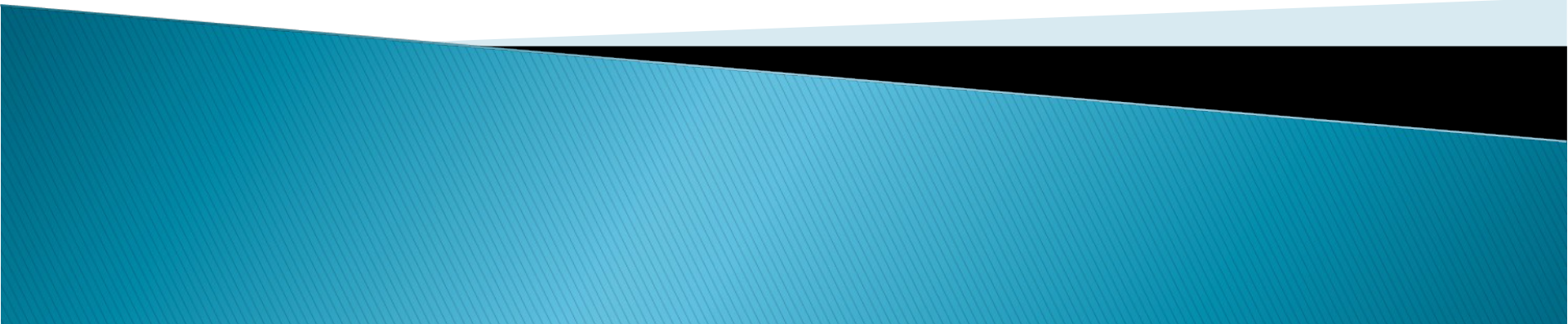
B. Προσοχή και οργάνωση

- ❖ δυσκολεύεται να ακολουθήσει σύνθετες οδηγίες
 - ❖ δυσκολεύεται να συγκεντρωθεί σε ένα έργο
 - ❖ δυσκολεύεται σε τεστ πολλαπλής επιλογής
 - ❖ δουλεύει αργά στην τάξη και στις εξετάσεις
 - ❖ δεν κρατά καλές σημειώσεις
 - ❖ δυσκολεύεται να ελέγξει το έργο του
 - ❖ δυσκολεύεται στην οργάνωση του χρόνου και των δραστηριοτήτων.
-

Κοινωνικές δεξιότητες

- ❖ δεν δέχεται την κριτική
- ❖ δυσκολεύεται στην κατανόηση μη λεκτικών σημάτων στην επικοινωνία
- ❖ δυσκολεύεται ερμηνεία των κοινωνικών περιστάσεων
- ❖ παρερμηνεύει συχνά τη συμπεριφορά των άλλων
- ❖ δυσκολεύεται στη διαπραγμάτευση ή στην υπεράσπιση του εαυτού του
- ❖ υποκύπτει εύκολα στην πίεση των συνομηλίκων
- ❖ δυσκολεύεται να «μπει» στη θέση του άλλου.

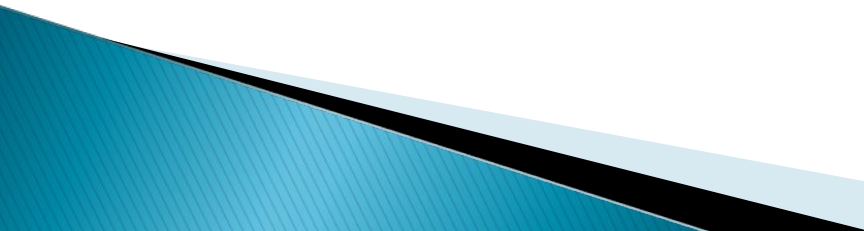
ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

Πώς μπορώ να υποστηρίξω την ευχέρεια στην αποκωδικοποίηση;

Προκειμένου να εξασφαλιστεί μεγαλύτερη επιτυχία στην άσκηση της αποκωδικοποίησης φροντίζουμε:

- ▶ Να προηγείται σιωπηρή ανάγνωση πριν τη φωναχτή, ώστε να έχουν έρθει οι μαθητές σε μια πρώτη επαφή με το κείμενο.
- ▶ Το κείμενο που θα δοθεί για αποκωδικοποίηση να είναι επιπέδου που μπορεί να το χειριστεί ο μαθητής.

- ▶ Να μη διορθώνουμε τα λάθη, εφόσον αυτά δεν αλλοιώνουν το νόημα του κειμένου.
 - ▶ Αν το νόημα αλλοιώνεται, στην ολοκλήρωση της πρότασης ή της παραγράφου, διακόπτουμε και επισημαίνουμε το λάθος του, ρωτώντας τον αν προκύπτει νόημα από αυτό που διάβασε.
 - ▶ Ζητούμε από το μαθητή να επαναλάβει την ανάγνωσή του κι αν κάνει ξανά λάθος επεμβαίνει ο εκπαιδευτικός κι εκφέρει τη λέξη.
-

Πώς μπορώ να διδάξω το λεξιλόγιο;

- ▶ Η κατανόηση του νοήματος των λέξεων μιας παραγράφου διευκολύνει την αναγνωστική κατανόηση.
- ▶ Η εισαγωγή νέων ή άγνωστων λέξεων πριν οι μαθητές διαβάσουν ένα καινούριο κείμενο αποτελεί μια παραδοσιακή διδακτική πρακτική.
- ▶ Η πρακτική αυτή ωστόσο απαιτεί αρκετό χρόνο, έτσι είναι σχετικά δύσκολο να διδαχτούν όλες οι νέες λέξεις.
- ▶ Ένας μικρός αριθμός άγνωστων λέξεων σε ένα κείμενο δε μειώνει πάντα την ικανότητα των αναγνωστών να καταλάβουν.

Υπάρχουν δύο κριτήρια για την επιλογή των λέξεων που θα διδαχτούν πριν το κείμενο:

1ο κριτήριο.

- ▶ Διδάσκω λέξεις που είναι ουσιαστικές για την κατανόηση του κειμένου.
- ▶ Επιλέγω με βάση το ερώτημα: «Εάν οι μαθητές μου δε γνωρίζουν το νόημα αυτής της λέξης θα είναι ικανοί να κατανοήσουν το νόημα του κειμένου / της παραγράφου;»

2ο κριτήριο.

- ▶ Διδάσκω λέξεις που είναι κοινές ή γενικώς χρήσιμες για τους μαθητές να τις ξέρουν.

Πώς μπορώ να διδάξω τις στρατηγικές κατανόησης κειμένου;

- ▶ Η επιτυχία στην αναγνωστική κατανόηση προϋποθέτει μια σειρά από διαδικασίες λύσης προβλημάτων που περιλαμβάνουν την οργάνωση και το μετασχηματισμό πληροφοριών, την κρίση και σύγκριση ιδεών και τη σύνδεση της νέας πληροφορίας με την προηγούμενη γνώση.
- ▶ Οι εκπαιδευτικοί πρέπει να θυμούνται πως η διδασκαλία διάφορων στρατηγικών ως απομονωμένες τακτικές, πολύ σπάνια προσφέρει κέρδη στην αναγνωστική κατανόηση των παιδιών.

Η διδασκαλία στρατηγικών πρέπει

α) να ενσωματωθεί στην καθημερινή διδακτική πρακτική και

β) πρέπει να διδάσκονται όχι μόνο οι στρατηγικές αλλά και οι τρόποι συντονισμού – ενορχήστρωσής τους (μεταγνωστικές στρατηγικές) για να γίνει η χρήση τους αποτελεσματική.

Οι στρατηγικές αυτές διακρίνονται σε τρεις κατηγορίες: σε αυτές που εφαρμόζονται (α) πριν την ανάγνωση, (β) κατά τη διάρκεια της και (γ) μετά από αυτήν.

α. Πριν την ανάγνωση

- ▶ Προκαταρκτική επισκόπηση: Ο εκπαιδευτικός διδάσκει τους μαθητές να «φυλλομετρούν» τις σελίδες του κειμένου διαβάζοντας επικεφαλίδες, τίτλους, λεζάντες των εικόνων, τα γράμματα έντονης ή πλάγιας γραφής, ώστε να διαμορφώσουν κάποιες προσδοκίες για το περιεχόμενο του κειμένου που θα διαβάσουν.
- ▶ Πρόβλεψη: Ο μαθητής καλείται να σκεφθεί τι είδους πληροφορίες θα συναντήσει, υποβάλλοντας ερωτήσεις στον εαυτό του όπως:
 - «Τι περιμένω να μάθω από αυτό το κείμενο;»
 - «Τι πιθανό να ανακαλύψω μέσα από αυτό;»

- ▶ **Επισκόπηση λεξιλογίου:** Ο μαθητής καλείται να αναρωτηθεί ποιο λεξιλόγιο ή ποιες φράσεις αναμένει να συναντήσει στο κείμενο και δημιουργεί μια λίστα (μερικές ίσως να τις συνάντησε κατά την προκαταρκτική επισκόπηση).
- ▶ **Ενεργοποίηση προϋπάρχουσας γνώσης:** Με τη μέθοδο του καταιγισμού ιδεών (brainstorming) ο μαθητής μαθαίνει να καταγράφει οποιεσδήποτε ιδέες και έννοιες του έρθουν στο μυαλό και θεωρεί ότι συνδέονται με το περιεχόμενο του κειμένου. Στη συνέχεια, τις κατηγοριοποιεί σε ένα νοηματικό χάρτη.

β. Κατά τη διάρκεια της ανάγνωσης

Σημειώσεις στο περιθώριο της σελίδας: Οι

μαθητές για να αποφύγουν τον κίνδυνο της μηχανικής ανάγνωσης, καθώς διαβάζουν σημειώνουν στο περιθώριο της σελίδας

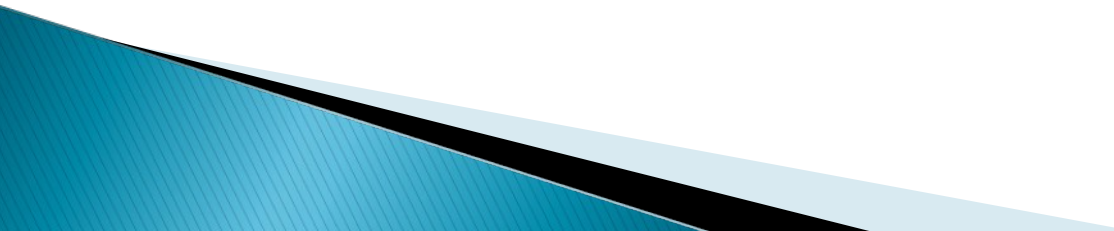
- ▶ ένα τικ όταν κατανοούν το κείμενο,
- ▶ ένα ερωτηματικό όταν δυσκολεύονται στην κατανόηση
- ▶ και θαυμαστικό όταν εκπλήσσονται.

Αντίστροφη πορεία: Διδάσκουμε στους μαθητές όταν αντιμετωπίζουν σοβαρή δυσκολία κατανόησης να ξαναγυρνούν προς τα πίσω, μέχρι να ξεδιαλύνουν το νόημα ή να εντοπίσουν ακριβώς τι τους δημιουργεί τη σύγχυση (π.χ. μια αντίφαση του περιεχομένου).

Στρατηγικές παραγωγής γραπτού κειμένου;

α. Πριν τη συγγραφή

- ▶ Πριν ξεκινήσει ο μαθητής να γράφει πρέπει να σκεφτεί ποιος είναι ο σκοπός του κειμένου που θα παράγει, να συγκεντρώσει τις σχετικές με το θέμα ιδέες και να τις οργανώσει σε μια λογική σειρά.
- ▶ Υποβολή αυτο-ερωτήσεων: Ο μαθητής προετοιμάζεται για να γράψει το κείμενο, απαντώντας σε ερωτήσεις που ο ίδιος θέτει στον εαυτό του, όπως:

- ▶ Ο γενικός σκοπός του κειμένου που καλούμαι να γράψω είναι ...»
 - ▶ «Η δομή του κειμένου μου θα πρέπει να έχει τη μορφή ...»
 - ▶ «Τις πληροφορίες που θα χρειαστώ θα τις αντλήσω από ...»
 - ▶ «Ποιο θα πρέπει να είναι το μέγεθος του γραπτού κειμένου;»
 - ▶ «Πόσο χρόνο έχω στη διάθεσή μου για να το ετοιμάσω;»
-

β. Κατά τη διάρκεια της συγγραφής

- ▶ Ο μαθητής πρέπει να επιλέγει τις κατάλληλες λέξεις και εκφραστικά μέσα, καθώς και να συντονίζει αποτελεσματικά τις επιμέρους δεξιότητες που εφαρμόζει. Η αυτό -υποβολή ερωτήσεων βοηθά και σε αυτήν την περίπτωση:
- ▶ *«Είναι το νόημα της πρότασης που μόλις έγραψα ολοκληρωμένο;»*,
- ▶ *« Μήπως περνώ απότομα από την μια παράγραφο στην επόμενη;»*
- ▶ *«Το περιεχόμενό μου είναι μέσα στο θέμα;»*

γ. Μετά τη συγγραφή

- ▶ Ο μαθητής πριν παραδώσει το γραπτό του πρέπει να διορθώσει τα τυχόν ορθογραφικά και εκφραστικά του λάθη, τη χρήση των σημείων της στίξης
- ▶ Να φροντίσει για την καλή εικόνα που παρουσιάζει το γραπτό του (γράφει καθαρά, προσέχει να μην υπάρχουν μουντζούρες, ακολουθεί τα όρια της σελίδας, γράφει σε όλες τις γραμμές, κ.α..α).